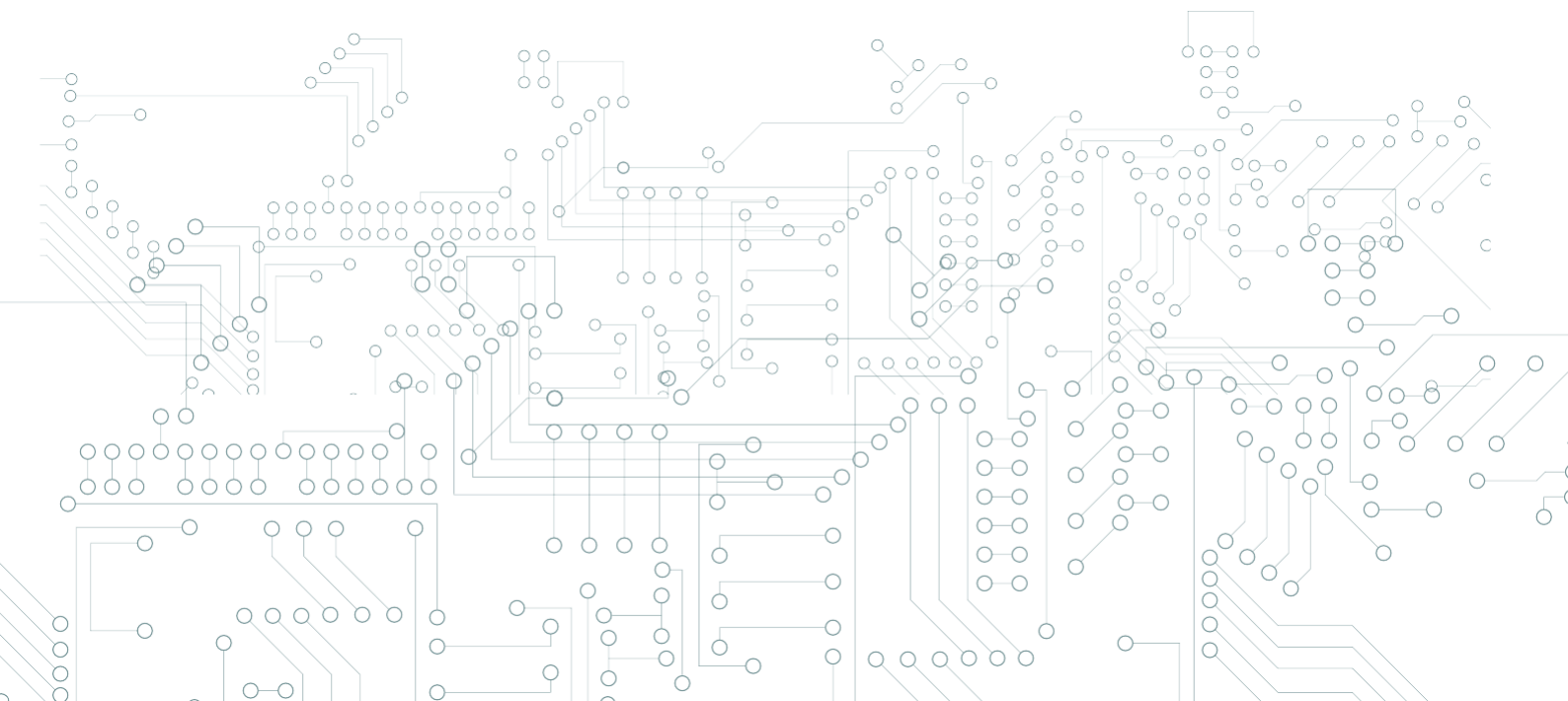

SZÁZADVÉG

A magyar gazdaság egyik húzóágazata lehet az IKT-szektor

Századvég Konjunktúrakutató Zrt.
2023. március 1.

Magyarországon továbbra is jelentős és egyre növekvő az IKT-szektor (információs és kommunikációs technológiák) nemzetgazdaságban betöltött szerepe, hiszen a hazai bruttó hozzáadott érték több mint 7 százalékát adja, közel negyedmillió munkavállalót foglalkoztat, külkereskedelmi teljesítménye pedig jelentősen meghaladja az EU-átlagot. A kutatás szerint ugyanakkor a szektor és közvetve a hazai nemzetgazdaság versenyképességi potenciáljának további erősödését is nagyban hátráltatja az ebben az ágazatban tevékenykedő vállalkozások szerint a szektort érintő, egyre növekvő mennyiségi, minőségi és strukturális informatikus munkaerőhiány, a működési költségek növekedése, illetve az üzleti szemlélet és a vállalkozói kedv hiánya – derült ki a Századvég Konjunktúrakutató Zrt. Digitális Üzletága által 2022 év végén készített kutatásból.

Átfogó felmérés készült a hazai IKT-szektor teljesítményéről, nemzetgazdasági szerepéről

A 2022 decemberében zárult kutatás célja az volt, hogy **átfogó képet** adjon a **hazai IKT-szektor működéséről, nemzetgazdaságban betöltött jelenlegi és jövőben várható szerepéről**, az ágazat vállalkozásainak összetételéről, jövőképéről, terveiről, elvárásairól, az őket érintő (pénzügyi, szabályozási, munkaerőpiaci, innovációs stb.) problémákról, valamint a szektor működését meghatározó jelentős piaci szereplőkről.

A kutatás ugyanakkor kizárólag a szűken (a TEÁOR '08 szerint) értelmezett IKT-szektor feldolgozóipari és szolgáltatási szegmensére terjedt ki, azaz a tágabban értelmezhető digitális gazdaság egészére nem.

A kutatás eredményei alapján a **hazai IKT-szektor továbbra is a nemzetgazdaság húzóágazatának tekinthető**, hiszen **bruttó hozzáadott érték termelése számottevően** meghaladja az EU27 átlagát, és arányaiban (a többi ország IKT-szektorához viszonyítva) az **egyik legtöbb munkavállalót foglalkoztatja** az Európai Unióban. Az idetartozó vállalkozások között az összes vállalkozáshoz viszonyított számarányukat tekintve **kiemelkedő a gyorsan növekvő vállalkozások aránya**, emellett a szektor 2021-ben a nemzetgazdasági **beruházások 3,3 százalékáért volt felelős**, ami több mint 20 százalékos növekedést jelent az előző évhez képest. Az IKT-szektor **K+F költségei** (10 százalék a teljes hazai K+F költség arányában) noha jelentősen meghaladják a nemzetgazdasági átlagot, ugyanakkor **kevés a valóban innovatív cég**. Ötlemből nincs hiány, ám a megvalósítás számos okból (pl. tőkehiány, piaci ismeretek hiánya stb.) elmarad, vagy a projekt kezdeti szakaszaiban külpiazi szereplők érdekkörébe kerül (felvásárlás, többségi részesedés szerzés következtében). A szektor **külkereskedelmi beágyazottsága is jelentősnek mondható**, hiszen külkereskedelmi forgalma jelentősen meghaladja az EU átlagát mind az export, mind az import tekintetében (mindkét szegmensben 10 százalék feletti az iparági arány).

Válságálló a magyar IKT-szektor

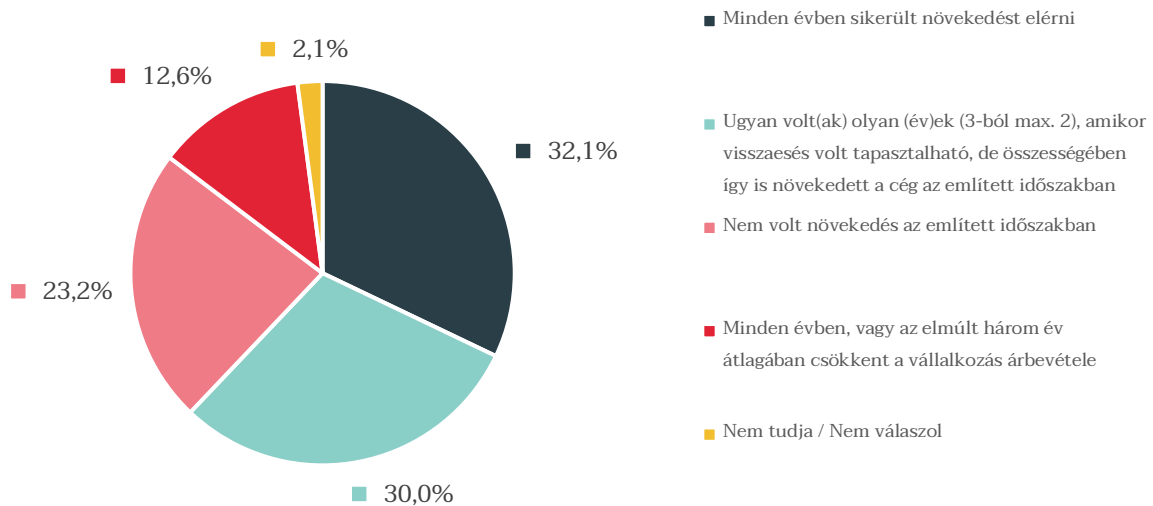
A **primer kutatások** alapján kiderült, hogy **az az érintett vállalkozások** (és ezen belül is különösen a szolgáltatási ágazat) **gerincét (mintegy 80 százalékát) a legalább 10 éve működő vállalkozások alkotják**. A válaszadó cégek **97,4 százaléka 50 főnél kevesebbet foglalkoztat**, ezen belül 75 százalék feletti a 10 főnél is kisebb (de 3 főt meghaladó) vállalkozások aránya. Földrajzi szempontból, illetve településtípus szerint a válaszadó vállalkozások egyaránt a **nagyvárosokba, illetve a közép-magyarországi régióba koncentrálnak**.

A megkérdezettek több mint harmada kizárólag, negyede pedig többségében **hazai tulajdonú beszállítókat foglalkoztat**, ugyanakkor számottevő arányt képviselnek azok a vállalatok, amelyeknél a hazai beszállítói arány 50 százalék alatt van.

A válaszadók körében magas volt **(40 százalék feletti) az elmúlt három évben kutatás-fejlesztési és innovációs (KFI) tevékenységet folytató vállalkozások** aránya. A megkérdezett vállalkozások közül 10-ből 9 hajtott végre valamilyen fejlesztést az elmúlt három évben, legnagyobb arányban az **alaptevékenység fejlesztéséhez szükséges gépek, berendezések, eszközök, szolgáltatások** beszerzésére fordítottak fejlesztési forrást.

A válaszadók **árbevételének legnagyobb része B2B értékesítésből származik** – az elmúlt három évben a válaszadók **62 százalékának nőtt összességében az árbevétele, ezen belül 30 százaléknak pedig mindhárom évben**.

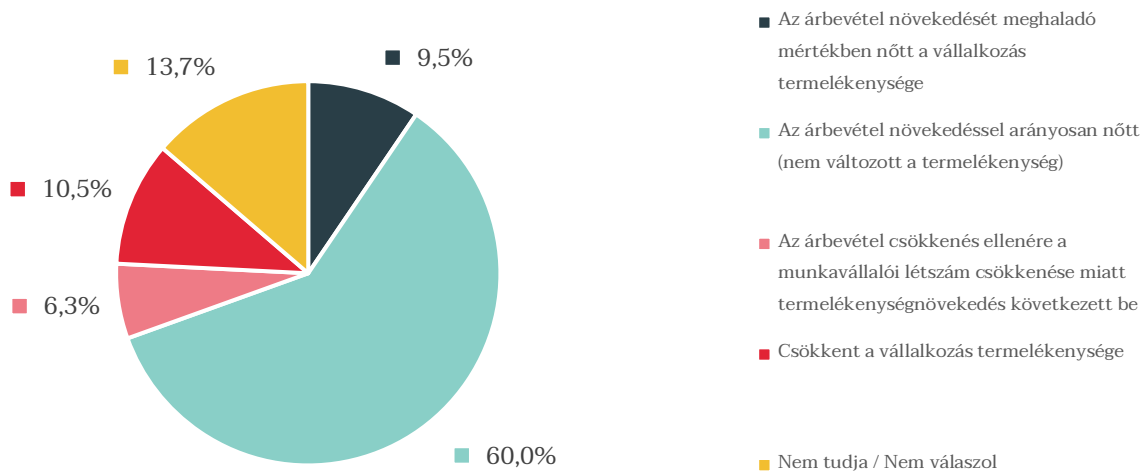
AZ ELMÚLT HÁROM ÉVBEN HOGYAN VÁLTOZOTT A VÁLLALKOZÁS ÁRBEVÉTELE?

Forrás: Századvég, 2022. november, CATI, n=190, IKT-szektorba sorolt vállalkozások körében

A válaszadó vállalkozások **60 százalékának ugyanakkor nem változott a termelékenységük az elmúlt három évben**, és csupán 10 százalék szerint nőtt jobban a termelékenységük, mint az árbevételük, továbbá 6 százalékuknak pedig csak leépítések árán sikerült az egy főre jutó termelést javítani. Az **árbevétel-növekedés elmaradásáért** a vállalkozások többsége (53 százalék) a megnövekedett működési költségeket (pl. emelkedő energiaárak, árfolyamváltozásból fakadó kedvezőtlen hatások stb.) okolta, de a megkérdezettek több mint harmada szerint ebben a változékony hazai szabályozási környezet és az ellátási láncok akadozása is közrejátszott.

HOGYAN VÁLTOZOTT A VÁLLALKOZÁS TERMELÉKENYSÉGE?

Forrás: Századvég, 2022. november, CATI, n=190, IKT-szektorba sorolt vállalkozások körében

Az informatikus munkaerőhiány jelenti a legnagyobb kihívást

A szektor további fejlődését (és a hazai digitális gazdaság kiteljesedését) számos tényező (pl. szabályozási és innovációs környezet, adózási előírások hektikus változásai, az ellátási láncok szakadozása stb.) egyszerre nehezíti. Ezek közül is kiemelkedik az iparágat hosszú ideje sújtó és dinamikáját tekintve egyre növekvő **informatikus munkaerőhiány**, amely mind mennyiségi, mind minőségi, mind strukturális értelemben rányomja a bélyegét az iparág (és így a teljes nemzetgazdaság) működésére. És noha a hiányt a vállalkozások és az oktatási rendszer (felsőoktatás és felnőttképzés) számos eszközzel törekszik mérsékelni, az **olló a kibocsátás és a valós munkaerőpiaci igények között továbbra sem látszik zárulni**, sőt; néhány éven belül egyes prognózisok [szerint](#) további több tízezer informatikus hiányozhat a magyar munkaerőpiacról.

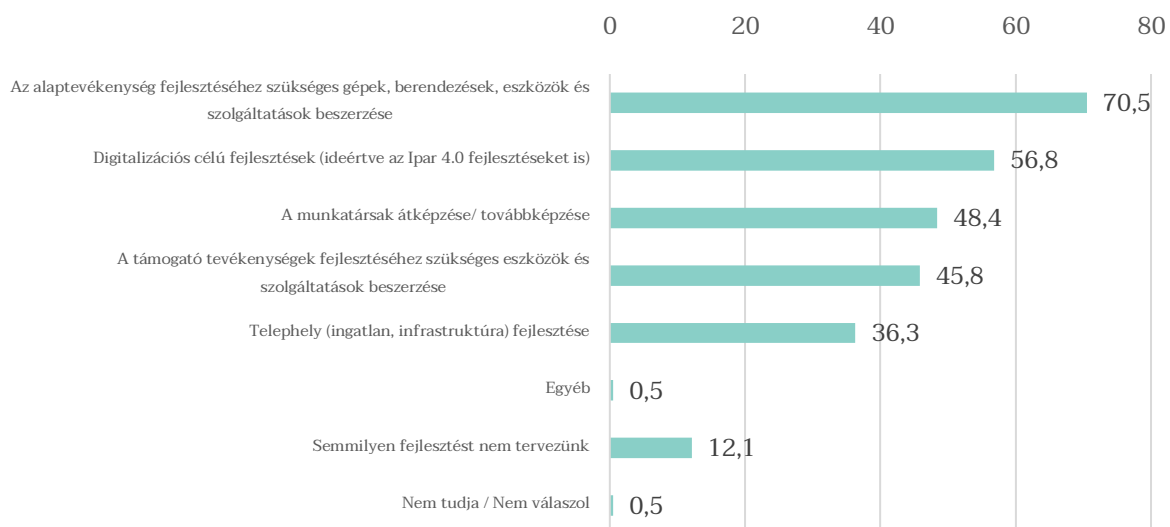
A szektor növekedési potenciálja előtt álló akadályokat illetően a vállalkozások felrajzolták a szerintük **kívánatosnak gondolt kormányzati beavatkozások irányait** is: a siker kulcsaként **elsősorban a kiszámítható és stabil**

szabályozási, valamint **adózási környezetet**, az adminisztratív terhek jelentős csökkentését, továbbá a megfelelő mennyiségű és minőségű szakembert biztosító oktatási rendszer kialakítását **várnák el** a kormányzati szakpolitikától.

Középtávon további fejlesztéseket terveznek az IKT-cégek Magyarországon

A következő 3–5 évben a megkérdezettek **12,5 százaléka nem tervez semmilyen fejlesztést**, ami magasabb arány, mint az elmúlt három évben e téren passzív vállalkozásoké (9,5 százalék), akik viszont terveznek – a múltbeli mintához hasonló módon – azok **legnagyobb arányban (70 százalék felett) az alaptevékenység fejlesztéséhez szükséges gépek, berendezések, eszközök, szolgáltatások beszerzését** vetítették előre. Örömteli a jövőre nézve, hogy a **digitalizációs célú fejlesztések** (ideértve az Ipar 4.0 fejlesztéseket) is 50 százalék feletti arányt értek el. A fentieket követték a munkatársak átképzése/továbbképzése (48,4 százalék), illetve a támogató tevékenységek fejlesztése (45,8 százalék).

TERVEZNEK-E A KÖVETKEZŐ 3-5 ÉVBEN BERUHÁZÁST, FEJLESZTÉST AZ ALÁBBI TERÜLETEKEN? (EMLÍTÉS, %)

Forrás: Századvég, 2022. november, CATI, n=190, IKT-szektorba sorolt vállalkozások körében

Válaszadóink a jövőbeli fejlesztések esetében **jóval nagyobb arányban terveznek hitelt és/vagy pályázati forrást igénybe venni, mint a múltbeli projektjeik során.** A pályázati finanszírozási lehetőségeket illetően valamennyi fejlesztési cél esetében 30 százalék feletti azok aránya, akik szubvenciók bevonását tervezik, közülük is kiugróan sokan (55 százalék) **telephely fejlesztésére igényelnének állami támogatást.**

Fontos kiemelni, hogy az elmúlt években a hazai IKT-szektorban tapasztalt **dinamikus fejlődés jelentős informatikai munkaerőhiány mellett/ellenére következett be.** Az ágazat jövőjét alapvetően befolyásolja, hogy a következő években az IKT-szakemberek iránti kereslet és kínálat közötti szakadék további szélesedésére lehet számítani, a kialakult helyzetet pedig tovább súlyosbíthatja, hogy **várhatóan növekedni fog a külföldi/külföldre történő munkavállalás a hazai informatikusok körében.** Mindez – az IKT-szakemberek kínálatának bővítésére irányuló szakpolitikai beavatkozások hiányában – jelentősen behatárolhatja a hazai IKT-szektor növekedési kilátásait.

Módszertan

A tanulmány elkészítése során az alábbi módszertani elemeket alkalmaztuk:

I. Másodlagos források

- **A helyzetelemzéshez, a terület bemutatásához, a nemzetközi trendek azonosításához:**
 - **nemzetközi és hazai másodlagos források** [KSH, NAV, szakmai szervezetek (IVSZ), nemzetközi adatbázisok (OECD, Eurostat, WEF stb.), egyéb adatbázisok és kutatások] **adatainak elemzése**
 - **stratégiák, jogszabályok és fejlesztéspolitikai dokumentumok feldolgozása**
- **A hazai IKT-szektor szereplőinek bemutatásához:**
 - **szekunder, online elérhető adatbázisok, honlapok áttekintése, céginformációs szolgáltatások igénybevétele**

II. Primer kvantitatív kutatás

- A kutatás részeként legalább 3 főt foglalkoztató, főtevékenysége alapján az IKT-szektorba sorolt, **190 véletlenszerűen kiválasztott céget kérdeztünk meg CATI-módszer** (computer assisted telephone interview) **alkalmazásával.**

III. Mélyinterjúk

- **Iparági szereplőkkel, valamint a területen jelentős tapasztalattal bíró szakértőkkel** szakmai mélyinterjúkat készítettünk, amelyek tapasztalatait szintén felhasználtuk a tanulmány elkészítéséhez.